

Η αναγκαιότητα του «άλλου»: Η ετερότητα πέρα από το μύθο

Δρ. Μαρία Τζάνη

Καθηγήτρια Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης
Τομέας Επιστημών της Αγωγής
Πανεπιστήμιο Αθηνών
Ναυαρίνου 13 Α – 106 80, Αθήνα
Τηλ/Fax: 210-3688070
mtzani@cc.uoa.gr

Περίληψη

Ο Άλλος δεν είναι μόνον μια μονοσήμαντη πραγματικότητα, δεν έχει δηλαδή μονοδιάστατο χαρακτήρα ως συνθήκη ύπαρξης. Το άρρεν και το θήλυ είναι μια πραγματική ετερότητα, όπως ο «εθνικός άλλος» και ο «πολιτισμικός άλλος». Υπάρχουν όμως και κατασκευές «άλλου» και ετερότητας, οι οποίες είναι κοινωνιογενείς (π.χ. φυλετικός, οικονομικός, θρησκευτικός, ποδοσφαιρικός άλλος κλπ.). Ο «κατασκευασμένος άλλος» εξυπηρετεί συμφέροντα που λειτουργούν ενάντια στον άνθρωπο, την κοινωνία και το οικοσύστημα. Στην παγκόσμια κοινότητα αναπτύσσονται λογικές οι οποίες δεν μας επιτρέπουν την αποδοχή και εξοικείωση με τον άλλο ως διαφορετική ύπαρξη. Μα πάνω από όλα δεν επιτρέπουν στα εκπαιδευτικά μας συστήματα να μεταβάλλουν την ανθρώπινη γνωστική περιπέτεια σε ταυτόχρονη πορεία προς εξανθρωπισμό και απελευθέρωση από το φόβο του Άλλου. Ο «άλλος» μου είναι αναγκαίος επειδή είναι αυτός που μου επιτρέπει μια ασφαλή πορεία προς αυτογνωσία. Ο φόβος του Άλλου εκτοπίζεται από την κατανόηση και αποδοχή της διαφορετικότητας και η ζωή μου αποκτά νόημα, γίνεται πιο χαριτωμένη έως συγκλονιστική. Μαθαίνω να αποδέχομαι τον άλλο και επειδή τον κατανοώ στην διαφορετικότητά του, μου γίνεται οικείος. Έτσι αποκτά αξία στα μάτια μου και η ύπαρξη μου, εφόσον είναι επιθυμητή, χρήσιμη και αναγκαία για τον «Άλλο». Το κενό και η αγωνία της ψυχής των υπάρξεων απ' την εκμετάλλευση, την αλλοτρίωση και το φόβο, θα πληρωθεί από - και θα εξουδετερωθεί από - την ευθύνη του «Άλλου»· την ευθύνη μου για τον «Άλλο».